

¹ ІР НБУВ, ф. 283 № 1.

² Дахненко Л. Про формування збірки приватного музею баронів де Шодуар / З історії колекціонування в Україні // Тези Всеукр. наук. конф., присвяченої збирацькій діяльності баронів де Шодуар. — С. 3.

³ Герб Шодуар // Гербовник дворянських родів Царства Польського. — Варшава, 1855. — Ч. 1. — С. 118—119; Лобанов-Ростовский А. Б. Русская родословная книга. — Т. 2. — Изд. 2-е. — СПб., 1895. — С. 393.

⁴ Chaudoir Antoine // Grand dictionnaire universel du XIX siecle par Pierre Larousse. — Paris: Administration du grand dictionnaire universel. — Т. 3. — Р. 1097.

⁵ Щодо року народження Станіслава існують певні розбіжності: за польськими й французькими джерелами — у 1790 р. Див.: Chaudoir // Wielka encyklopedia powszechna ilustrowana. — Т. 11. — S. 478.; Chaudoir Stanislaus // Grand dictionnaire universel du XIX siecle par Pierre Larousse. — Т. 3. — Р. 1097; пізніші російські довідники й енциклопедії (Шодуар // Русский биографический словарь. — СПб., 1911. — С. 360—361) вказують 1792 р., який ми визначаємо остаточно вірним.

⁶ Там же. — С. 361.

Видавнича діяльність НДІ технічного профілю АН УРСР у 30-х роках ХХ ст.

Неможливість доступу не тільки до архівних матеріалів, а й літературних та бібліографічних джерел 30-х років ХХ ст., відсутність повноцінної джерелознавчої бази, цензурні утиски негативно вплинули на побудову загальної картини доробку українських учених технічної сфери в країні, а отже й їхнього внеску в світову науку.

Утім, відтворити цей моніторинг допомагають періодичні й неперіодичні видання Академії наук, що створювалися в міру організації відповідних інститутів в її структурі. Багато з цих видань на сьогодні є раритетними, деякі збереглися у поодиноких бібліотеках в одному примірнику. На жаль, поки що ніхто не взяв на себе завдання підготувати й випустити бібліографію цих праць, здійснити їх книгознавчий та кількісний аналіз за роками випуску, простежити процес підготовки статей, поліграфічні особливості, визначити вагомість вкладу в науку та виробництво.

У роки індустріалізації в СРСР швидко розвивалися в АН УРСР зокрема дослідження в галузі природничих і технічних наук. Це, наприклад, простежується і по «Збірнику праць Інституту механіки» (№1–5 вийшли під назвою «Збірник праць Інституту будівельної механіки»), де надруковано статті К. Симинського, С. Серенса, В. Горбунова, О. Уманського, Ф. Белянкіна, М. Афанасьєва.

«Збірник пам'яті академіка К. К. Симинського», виданий 1933 р., містить ґрунтовні статті з проблем будівельної механіки та дослідження матеріалів.

На підвищену продуктивність праці наших вітчизняних учених у 30-ті роки вказує і факт видання робіт окремими підрозділами НДІ. Так, кафедра математичної фізики вищеназваного Інституту в 1937–1939 рр. випустила чотири томи «Записок кафедри математичної фізики», де надруковано фундаментальні статті відомих учених Н. М. Крилова та М. М. Боголобова «Введение в механику (Приближенные и асимптотические методы нелинейной механики) (третій том) та «Про рівняння Фоккер-Планка, що вводиться в теорію пертурбацій методом, оснований на спектральних властивостях пертурбаційного гальмування» і «Про деякі проблеми ергодичної теорії стохастичних систем» (автор — Н. М. Крилов) (третій, четвертий томи).

Збірка «Про наукові праці кафедри математичної фізики Всеукраїнської Академії наук за останні роки» (додаток до «Журналу індустріально-технічного циклу», т. 3, вип. 2, 1933) увібрала статті та рецензії радянських і закордонних учених щодо цієї проблеми.

У майбутній бібліографічний покажчик треба було б включити й «Науково-технічний вісник. Місячник технічної науки і промисловості. Орган технічної секції Хар-

ківського наукового товариства при ВУАН» (1926–1936); «Труди природничо-технічного відділу», №1–14 (Київ, 1930–1932 рр.); «Записки Одеського наукового товариства при ВУАН, секція техніки» (1931), де було надруковано матеріали В. Іванова, М. Бебелюбського, П. Виноградова.

У 1937 р. виходить «Збірник праць про механічні властивості зварних швів» з фундаментальними статтями Є. Патона та В. Шеверницького, і в цьому ж році — збірник на пошану сорокалітньої наукової діяльності академіка Є. О. Патона (1897–1937), ювілейна стаття Б. Горбунова про видатного вченого супроводжувалася списком його друкованих праць.

«Сборник статей по сварным рельсовым стыкам» узагальнив наступні напрацювання українських дослідників у галузі зварних технологій. У цю сферу приходять молоді талановиті вчені. Їх перші кроки в науці відбиваються саме на сторінках професійних видань. Так, у праці «Сборник, посвященный семидесятилетию со дня рождения и пятидесятилетию научной деятельности Героя Социалистического Труда, действительного члена АН УССР Евгения Оскаровича Патона» (1946) є публікація і Б. Медовара, з часом визнаного вченого в галузі зварювання. Аналогічний збірник на честь Є. О. Патона виходить і в 1951 р.

Розвиток гірничої справи в Україні в передвоєнний період відбивають також «Записки Інституту гірничої механіки», видані в 1936 р. — № 1; 1938 — № 2; 1939 — № 3; 1940 — № 4.

Свої наукові праці Інститут гідрології і гідротехніки, створений в системі АН УРСР у 1934 р., вміщував у «Вістях», що випускалися томами, розбитими на частини. Інститут чорної металургії (галузь надзвичайно розвинена в Україні), організований 1939 р., почав видавати «Труди» тільки в повоєнний час (з 1946 р.).

Видавнича діяльність НДІ технічного профілю АН УРСР відіграла надзвичайно важливу роль у розв'язанні проблеми становлення та формування української наукової термінології, що добре віддзеркалюють періодичні видання академічних інститутів. Це — окрема і вельми цікава тема, яка потребує спеціального дослідження.

*Л. Сухотеріна,
к. і. н., доцент*